Klasa: UP/I 034-03/16-01/022
Urbroj: 580-10/70-2016-002
Zagreb, 12. prosinca 2016.

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja na temelju članka 31., članka 38. stavaka 5. i 9. te članka 58. stavka 1. točke 15. Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja (Narodne novine, broj 79/09 i 80/13), postupajući po inicijativi anonimnog podnositelja, za pokretanje postupka utvrđivanja narušavanja tržišnog natjecanja protiv poduzetnika Kaufland Hrvatska k.d., sa sjedištem u Zagrebu, Vile Velebita 6 i Plodine d.d., sa sjedištem u Rijeci, Ružićeva 29, po službenoj dužnosti, na temelju odluke Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja u sastavu: Mladen Cerovac, mag. iur., predsjednik Vijeća, Vesna Patrlj, dipl. iur., zamjenica predsjednika Vijeća, Denis Matić, dipl. iur., mr. sc. Ljiljana Pavlic i mr. sc. Tatjana Peroković, članovi Vijeća, sa sjednice 37/2016., održane 12. prosinca 2016., donosi sljedeće

RJEŠENJE

Inicijativa se odbacuje jer ne postoje uvjeti za pokretanje postupka po službenoj dužnosti.

Obrazloženje

1. Inicijativa za pokretanje postupka

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja (dalje: Agencija) zaprimila je 1. rujna 2016., sukladno članku 37. Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja (Narodne novine, broj 79/09 i 80/13; dalje: ZZTN), inicijativu anonimnog podnositelja za pokretanje postupka utvrđivanja zlouporabe vladajućeg položaja protiv poduzetnika Kaufland Hrvatska k.d., sa sjedištem u Zagrebu, Vile Velebita 6 (dalje: Kaufland) i Plodine d.d., sa sjedištem u Rijeci, Ružićeva 29 (dalje: Plodine).

Podnositelj inicijative, u bitnome, navodi kako su Kaufland i Plodine u sklopu akcijske prodaje u vremenu od 18. do 24. kolovoza 2016. prodavali pivo (Pan, Karlovačko i Ožujsko) po maloprodajnoj cijeni manjoj od nabavne, što prema mišljenju anonimnog podnositelja inicijative predstavlja zlouporabu vladajućeg položaja i čini zabranjeni sporazum.

2. Prethodno ispitivanje stanja na mjerodavnom tržištu

Kako bi se utvrdile sve činjenične i pravne okolnosti u svrhu utvrđivanja ima li u konkretnom slučaju uvjeta za pokretanje postupka utvrđivanja sprječavanja, ograničavanja ili narušavanja tržišnog natjecanja, sukladno odredbi članka 39. ZZTN-a, a u svezi s člancima 8. i 13. ZZTN-a, Agencija je provela prethodno ispitivanje stanja na mjerodavnom tržištu koristeći dostupne interne podatke iz predmeta klase: 957-01/16-03/001, u kojem je provedeno istraživanje tržišta distributivne trgovine mješovitom robom, pretežno hranom, pićima i higijenskim proizvodima za domaćinstvo u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2011. do 2015. godine.

Predmetnim istraživanjem obuhvaćeni su najveći poduzetnici na spomenutom tržištu, između kojih i oba predmetna poduzetnika.

S obzirom na to da anonimni podnositelj u predmetnoj inicijativi smatra spornim prodaju robe ispod njene nabavne cijene, ovakvo ponašanje Kauflanda i Plodina moguće je isključivo promatrati u kontekstu eventualne zlouporabe vladajućeg položaja primjenom predatorskih cijena kojima se nastoji istisnuti konkurente s mjerodavnog tržišta, s namjerom kasnijeg podizanja cijena na razinu iznad tržišne.

Primjena predatorske strategije podrazumijeva postojanje vladajućeg položaja na mjerodavnom tržištu, odnosno značajne financijske snage koja predatoru omogućava da cijenu svojeg proizvoda drži ispod ekonomski isplative cijene dovoljno dugo, odnosno sve dotle dok konkurent ne odustane od natjecanja i izađe s tržišta.

Sukladno odredbi članka 7. ZZTN-a, mjerodavno tržište određuje se kao tržište određene robe i/ili usluga koje su predmet obavljanja djelatnosti poduzetnika na određenom zemljopisnom području.

Mjerodavno tržište, sukladno odredbi članka 4. Uredbe o načinu i kriterijima utvrđivanja mjerodavnog tržišta (Narodne novine, broj 9/11; dalje: Uredba o mjerodavnom tržištu), utvrđuje se na način da se utvrdi njegova proizvodna dimenzija (mjerodavno tržište u proizvodnom smislu) i zemljopisna dimenzija (mjerodavno tržište u zemljopisnom smislu).

Na temelju članka 5. Uredbe o mjerodavnom tržištu, mjerodavno tržište u proizvodnom smislu obuhvaća sve proizvode za koje potrošači smatraju da su međusobno zamjenjivi s obzirom na njihove bitne značajke, cijenu ili način uporabe, odnosno navike potrošača.

Budući da se u konkretnom slučaju podnositelj inicijative osvrnuo na postupanje Kauflanda i Plodina kao trgovaca na malo, promatrano je tržište trgovine na malo mješovitom robom, pretežno hranom, pićima i higijenskim proizvodima za domaćinstvo.

Sukladno članku 6. Uredbe o mjerodavnom tržištu, mjerodavno tržište u zemljopisnom smislu obuhvaća zemljopisno područje na kojem poduzetnici sudjeluju u ponudi ili nabavi proizvoda.

S obzirom na to da su prodavaonice predmetnih poduzetnika rasprostranjene na različitim područjima na teritoriju Republike Hrvatske, a naprijed navedena akcijska ponuda nije bila ograničena u smislu da se odnosi samo na određene prodavaonice, Agencija je na temelju dostupnih internih podataka prvenstveno promatrala cjelokupan teritorij Republike Hrvatske.

U smislu članka 12. ZZTN-a pretpostavlja se da je poduzetnik u vladajućem položaju ako se zbog svoje tržišne snage može ponašati na mjerodavnom tržištu u značajnoj mjeri neovisno o svojim stvarnim ili mogućim konkurentima, potrošačima, kupcima ili dobavljačima.

Tržišni udjeli predstavljaju korisnu prvu indikaciju o strukturi tržišta i relativnoj snazi različitih poduzetnika koji djeluju na mjerodavnom tržištu. Niski tržišni udjeli općenito su dobar pokazatelj nepostojanja značajne tržišne snage te vladajući položaj vjerojatno neće nastati ako je tržišni udjel poduzetnika ispod 40% na mjerodavnom tržištu.

Prema podacima iz predmeta klase: 957-01/16-03/001, tržišni udjel Kauflanda na tržištu distributivne trgovine mješovitom robom, pretežno hranom, pićima i higijenskim proizvodima za domaćinstvo u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2011. do 2015. kretao se u rasponu od 5 do 10%, dok se za Plodine kretao u rasponu od 5 do 10% i od 10 do 20%. U svim tim godinama tržišni lider bio je poduzetnik Konzum d.d., s tržišnim udjelom u rasponu od 20 do 30%.

Promatrano tržište vrlo je dinamično te na njemu djeluje velik broj poduzetnika, čime su poduzetnici Kaufland i Plodine izloženi značajnom konkurentskom pritisku drugih poduzetnika. Navedeni je konkurentski pritisak dovoljno učinkovit da predmetne poduzetnike u promatranom razdoblju liši značajne tržišne snage.

Stoga se može zaključiti kako se niti Kaufland niti Plodine ne nalaze u vladajućem položaju na promatranom tržištu.

Slijedom navedenog, nije ispunjena osnovna pretpostavka za utvrđenje zlouporabe vladajućeg položaja, odnosno isti nisu niti mogli počiniti zlouporabu vladajućeg položaja u smislu članka 13. ZZTN-a.

3. Odluka Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja

Na temelju dostavljene dokumentacije i utvrđenog činjeničnog stanja tijekom prethodnog ispitivanja stanja na mjerodavnom tržištu, Vijeće za zaštitu tržišnog natjecanja (dalje: Vijeće), sukladno ovlastima iz članka 27. i članka 31. ZZTN-a, na sjednici 37/2016., održanoj 12. prosinca 2016., razmatralo je navedeni predmet te je donijelo odluku da se inicijativa anonimnog podnositelja, u smislu članka 38. stavaka 5. i 9. ZZTN-a, odbaci jer ne postoje uvjeti za pokretanje postupka Agencije po službenoj dužnosti radi utvrđivanja sprječavanja, ograničavanja ili narušavanja tržišnog natjecanja protiv Kauflanda i Plodina, u smislu članka 39. ZZTN-a, a primjenom članka 8. i 13. ZZTN-a.

Vijeće svoju odluku obrazlaže kako slijedi.

Sukladno propisima o zaštiti tržišnog natjecanja, prodaju robe ispod njene nabavne cijene isključivo je moguće promatrati u kontekstu eventualne zlouporabe vladajućeg položaja primjenom predatorskih cijena kojima se nastoji istisnuti konkurente s mjerodavnog tržišta, s namjerom kasnijeg podizanja cijena na razinu iznad tržišne.

Da bi bila riječ o sprječavanju, ograničavanju ili narušavanju tržišnog natjecanja zlouporabom vladajućeg položaja moraju istodobno biti ispunjena dva uvjeta i to: da se konkretan poduzetnik nalazi u vladajućem položaju na mjerodavnom tržištu u smislu članka 12. ZZTN-a te da taj vladajući položaj zlouporabljuje na neki od načina navedenih u članku 13. ZZTN-a.

Agencija je utvrdila da u konkretnom slučaju niti Kaufland niti Plodine nemaju vladajući položaj na tržištu distributivne trgovine mješovitom robom, pretežno hranom, pićima i higijenskim proizvodima za domaćinstvo u Republici Hrvatskoj. Stoga navedeni poduzetnici nisu niti mogli počiniti zlouporabu vladajućeg položaja u smislu članka 13. ZZTN-a.

Slijedom navedenog, predmetna inicijativa ne predstavlja dostatnu indiciju za pokretanje postupka utvrđivanja sprječavanja, ograničavanja ili narušavanja tržišnog natjecanja, po službenoj dužnosti, protiv poduzetnika Kaufland i Plodine, u smislu članka 39. ZZTN-a, a vezano za primjenu članaka 8. i 13. ZZTN-a.

Pritom je potrebno istaknuti kako je prodaja ispod nabavne cijene regulirana člankom 64. Zakona o trgovini (Narodne novine, broj 87/08, 96/08, 116/08, 76/09, 114/11, 68/13 i 30/14), kao jedan od oblika nepoštenog trgovanja. Međutim, Agencija nije nadležna za primjenu tog zakona budući da sukladno članku 66. Zakona o trgovini upravni nadzor nad primjenom tog zakona i propisa donesenih na temelju njega obavlja nadležno ministarstvo, dok inspekcijski nadzor provode nadležni inspektori Ministarstva financija.

Stoga je Agencija, na temelju odluke Vijeća, a primjenom članka 38. stavaka 5. i 9. ZZTN-a, odlučila kao u izreci ovoga rješenja.

Uputa o pravnom lijeku

Protiv ovog rješenja nije dopuštena žalba, ali podnositelj inicijative može tužbom pokrenuti upravni spor pred Visokim upravnim sudom Republike Hrvatske u roku od trideset (30) dana od dana dostave ovoga rješenja.

Predsjednik Vijeća za
zaštitu tržišnog natjecanja

Mladen Cerovac, mag. iur.